Hävittäekö sosialismi uskonnon.

(Jatk.)

Porvarillinen materialismi ja sen loppu.

Oikein käsittääksemme edellistä ja estääksemme väärinkäsityksiä syntymästä, täytyy meidän vielä lyhyesti verrata nykyistä köyhälistön uskonnottomuutta materialismiin, joka edellisellä vuosisadalla on vapaamielisen porvariston piirissä saavuttanut jonkun verran merkitystä. Tämä materialismi nojautui luonnontieteen 19:nnellä vuosisadalla tekemiin tavattomiin edistyksiin, jotka sallivat ihmisen ennen aavistamattomassa määrässä silmätä luonnon vaikutuksiin ja yhdyssuhteisiin; siitä johtuu myöskin nimi luonnontieteellinen materialismi. Päinvastoin kuin jumaluusoppineet ja yksinkertaiset ihmiset, jotka kaikkialla luonnossa näkevät jumalan sormen, joka ohjaa kaikkea mielensä mukaan, näki tiede kaikkialla ankaria, poikkeuksettomia lakeja, vain ainetta ja voimaa. Näiden yksinkertaisten käsitteiden ja lakien nojalla selitti se koko maailman valtavaksi koneistoksi, joka ikuiset ajat on liikkunut näiden samojen lakien mukaan. Näitä uusia tietoja koettivat vapaamieliset valistajat — silloisen porvariston älykkäimmät ja taisteluhaluisimmat kerrokset — leyittää kansan keskuuteen. Nämä valistajat näkivät harmikseen, että suuret kansanjoukot antoivat yhä edelleen pappien saattaa heidät uskomaan tieteen aikoja sitte kumoamiin satuihin ja senvuoksi myöskin nöyrästi seurasivat vanhoillisia, porvaristoviholliset luokkia. Nuo valistajat toivoivat tietoa levittämällä voivansa saada joukot reväistyksi kannattamasta pappeja ja läänitysherroja ja siirretyiksi kannattamaan vapaamielistä sivistystä ja vapautta ja vapaamielistä porvaristoa.

Kuten tunnettua, ei tämä yritys ole onnistunut. Syynä siihen oli tämän porvarillismaterialistisen maailmankatsomuksen oma hauraus. Se uskoi, että vain sivistyksen puute oli uskonnon juurena. Se käsitys on vieläkin monella vapaamielisellä, että opetuksen uudistaminen riittäisi antamaan ihmisille toisen maailmankatsomuksen. Me tiedämme, että tämä on pelkkää harhaluuloa, ja niin paljon merkitystä kuin tunnustammekin olevan opetuksella ja sivistyksellä, niin ovat kumminkin, kuten jo yllä olemme osottaneet, maailmankatsomuksen ja uskonnon syvimmät juuret taloudellisissa olosuhteissa. Se osottautui todeksi myöskin pian tämän porvarillisen materialismin itsensä kohtaloon nähden.

Porvarillisen materialismin hauraus ja ahdasjärkisyys ilmeni siinä, että siitä **puuttui kaikki yhteiskuntatieteen jäljet.** Tämä onkin erikoisesti köyhälistöläinen tiede. Porvarillisen materialismin kannattajat eivät tienneet, mikä ihmisen hengen toiminnan ja sen mielipiteet määrää, sillä sen totuuden tietäen, että ajatukset tulevat aineellisista aivoista, tiedämme vielä tuiki vähän. Juuri senvuoksi, että heiltä puuttui yhteiskunnan olemuksen ymmärtämystä, voivat he harhaantua uskomaan, että saavutettua porvarillis-kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä, oli saavutettu kehityksen päämäärä ja jälelle jäävät puutteet ja vahingot vähitellen hävittäisi vapaakilpailu. Nämä henkilöt voivat olla valistajia ja luulla voivansa ratkaista kaikki maailmanarvotukset, s. o. he voivat olla uskonnottomia, koska he olivat siinä väärässä uskossa, että he voivat korjata käytännöllisen elämän puutteet, kajoamatta luokkansa taloudellisiin perusteihin.

Itsenäisen köyhälistöläisen luokkaliikkeen esiintyessä katoaa tämä suloinen uni. Nyt tulevat porvariston ajattelijat tietoisuuteen siitä, että yhteiskunta on jotakin aivan toista, ja että tulevaisuus voi tuoda tullessaan jotakin aivan toista, kuin he ennen olivat uskoneet. He eivät enään käsitä maailmaansa; siinä missä he näkivät sulan sopusoinnun kukoistavan, kohoaa heidän silmissään tuhatpäinen "vallankumouksen lohikäärme", alemman kansan lukemattomien joukkojen myrskyinen mahti, joka sosialismin "harhaoppeja" kuunnellen uhkaa tuhota porvarillisen järjestyksen ja sivistyksen — heidän silmissään siis yleensä kaiken järjestyksen ja sivistyksen. Nyt ilmenevät porvaristossa yhä voimakkaammin taantumukselliset pyrkimykset, eikä vain politiikassa, vaan kaikilla henkisen elämän aloilla. Heidän oppineensa alkavat osottaa materialismin heikkouksia; "tietämisen rajat" ja "maailmanarvotukset" ovat mieluisia pohdinnan aiheita; taiteessa ja filosofiassa esiintyy mystillisyys. Tässä on siis syy siihen, miksi nykyiaikainen porvaristo, vaikka se onkin sivistynyt ja turvassa aineelliselta hädältä, sittenkin taas käy hurskaaksi ja uskonnolliseksi. Ei yksin senvuoksi että se on sitä mieltä, että kansalle täytyy säilyttää uskonto, jotta se olisi kuuliainen ja tyytyväinen — ei, tämä uusi, omistavien luokkien keskuudessa ilmenevä uskonnollisuus on oikeata ja sillä on syynsä taloudellisissa olosuhteissa. Se johtuu siitä, että yhteiskunta on heille käsittämätön, salaperäinen alue, jolla he näkevät esiintyvän turmiotatuottavia voimia, jotka ovat samalla vastustamattomia ja mahdottoma ymmärtää.

Tämä esitys riittää osottamaan että vanha porvarillinen materialismi ja uusi porvarillinen uskonnollisuus molemmat **eroavat täydelleen köyhälistöläisestä maailmankatsomuksesta** ja ovat sille kerrassaan vastakkaisia. Molempia vaivaa sama ahdasjärkisyys: ne eivät voi tieteellisesti ymmärtää yhteiskuntailmiöitä.

Miellyttävä vaikutus täytyi meihin tehdä materialismin, kun se huomaamatta omaa vajavaisuuttaan, urheana ja uskaliaana kohotti edistyksen lipun; mutta se sopi liian vähän porvaristolle, joka henkisesti kuoleutui ja nyt on täysin kuollut.

Nykyisen taantumuksellisen porvariston nykyiaikaisessa mystillisyydessä, verrattuna köyhälistön materialistiseen maailmankatsomukseen, esiintyy vielä selvemmin näiden molempien luokkien vastakkaisuus niiden vallasta taistellessa. **Toisella puolen:** kääntyminen todellisuudesta sulettuun kammioon, hiljainen vaipuminen filosofiseen ja mystilliseen haaveiluun, kun yöpöllöt sulkien silmänsä nousevan auringon häikäisevässä valossa; **täällä meillä:** todellisuus, raikas ilma, jota täysin siemauksin nautitaan, samalla kun nousevan päivän riemuiten tervehditty valo kirkkaasti valaisee nähtäviksemme kaikki entisyyden maailman ja tulevaisuuden maailman yhdyssuhteet.

(Jatk.)

Nuoren äidin mietteitä

Nuori äiti istuu valoisassa sänkykamarissaan nukkuva lapsi sylissään. Hän ei ollut huomannut milloin lapsi oli nukahtanut, hänen ajatuksensa ovat jossakin muualla. Katseensa kuvastaa kaiboa. Ei, hän ei ikävöi menetettyä tyttöaikansa vapautta, sillä hänellä on nyt paljoa enemmän iloa ja onnea kuin minkä raatajatyttösen elämä toisen orjana sisältää; hänellä on hyvä, reipas puoliso, pieni, mutta siisti koti ja herttainen tyttönen sylissään. Elämä ei ollut vielä häntä kovin ankarasti kohdellut ja moni muu samassa asemassa oleva nuori äiti ei olisi ajatellut hänellä olevan mitään syytä tuntea sittenkin jotakin puuttuvan.

"Kuinka kaunista olisi perheonni, ellei raatajan kohtalo olisi täynnä vastuksia ja leipähuolia! Kuinka nautintorikasta kahden toisiaan rakastavan ihmisen elämä olisi, jos ei ainainen huoli leivästä ja epävarmuus toimeentulosta synkkänä varjona aina uhkaisi! Mieheni täytyy nyt raataa kaksinkertaisella ahkeruudella, kun hänellä on perhe. Kuinka mielellään hän ottaisi lepopäivän jolloinkin, vaan ei voi, hän ei tahdo vähentää jo ennestään niukkoja tulojaan. — Miksi hänen täytyy yksin raataa minun ja lapsemme toimeentulon takia? Eikö äidin tehtävä ole yhtä vastuunalaista ja arvokasta kuin mikä työ tahansa, koska siitä ei hänelle maksa palkkaa se, joka hänen työstänsä hyötyy, nimittäin yhteiskunta. Miksi minun mieheni täytyy maksaa minun toimeentuloni siltä ajalta, jolloin äitiys estää minut itse elantoni ansaitsemasta? Miksi ei yhteiskunta turvaa äidin toimeentuloa ja vapauta häntä siitä riippuvaisesta asemasta, mihin äitiys ja avioliitto naisen alistaa, vaikka sama yhteiskunta kuitenkin katsoo oikeudekseen ottaa hänen lapsensa itsellensä vaikka kanuunan ruuaksi olojen niin ollen." — Näin mietti nuori äiti.

Tällaisen yhteiskuntajärjestelmän täytyy muuttua, sillä naisen vapautus siitä riippuvaisuudesta, lapsipuolen asemasta ei voi tapahtua tämän järjestelmän vallitessa. Kun kaikki työläisnaiset ymmärtävät oikein asemansa alhaisuuden, kun he oppivat ajattelemaan, että äidin tehtävä on mitä tärkeintä yhteiskuntahyödyllistä työtä, joka ainakin, jos mikään tulisi olla yhteiskunnan taholta hyvin turvattu, niin he tekevät kaikkensa näiden olojen muuttamiseksi, ja he voivat paljon.

Naisen riippuvainen taloudellinen asema äitinä ja vaimona on monen surun syy. Kuinka moni avioliitto siitä kärsii! Tarvitaan niin paljon harkintakykyä ja yhteisymmärrystä, etteivät puolisot joudu syyttelemään toisiansa kun tulee suurempia vastoinkäymisiä. Sanotaan, että michelle kuuluu huolehtia kodista ja perheestä ja nainen on kodin sydän ja sielu. Naisen tulisi olla hella ja rakastavainen, kodin päivänpaiste, vaikka elämä ei sitä edellyttäisikään. Kukapa nainen ei hymyile, jos puoliso ja lapset ovat tyytyväisiä ja onnellisia ja kun kaikki asiat ovat hyvin, mutta kuinka hän sitä voi silloin tehdä, kun elämä ei anna siihen aihetta? Naisen pitäisi tehdä kodista rauhan tyyssija, jossa mies unhottaisi päivän huolensa. Mutta miten voi koti olla sellainen, jos nainen ei itsekään tunne viihtyvänsä siinä? — Noiden ihanteiden mukaista kotia ei voida luoda niin kauan kuin järjestelmän kirous leviää kotienkin pyhättöihin, hellimpiinkin suhteisiin. Monet ihmiset voisivat niin hyvin elää yhdessä ja ymmärtää tosiansa, jos eivät olosuhteet murtaisi monella tavalla heidän onneansa.

Palkkaorjuusjärjestelmän poistaminen vapauttaa naisen miehen vallanalaisuudesta. — Sosialismi vasta saattaa ihmisen oikeuksiinsa. Sosialismin vallitessa on äitiyskin mitä parhaan huolenpidon ja hoidon alainen. Silloin vasta voidaan toivoa, että mies ja nainen voivat elää onnellista perhe-elämää. Siis mies ja nainen, käsikädessä siihen taisteluun, jonka voitto luo vapauden, veljeyden ja tasa-arvon yhteiskunnan! — Femia.

Minkätähden aasi oli aasi.

Aasi syöskenteli kerran muutamien nuorten hevosten kera aidatulla laitumella, josta ruoka alkoi vähitellen loppua.

"Kirkaseppas kerran oikein pulskasti," sanoivat hevoset aasille.

Aasi nävtti tavattoman tyytyväiseltä, nosti korvansa pystyyn ja alkoi huutaa sen kun jaksoi.

"Kirkaseppas kerran vielä," kehottivat varsat ja nauroivat salaa.

Aasi huusi huutamistaan, kunnes ei enään jaksanut.

"Ettekö myönnä, että minä huudan hyvin?" kysyi hän hevosilta.

"Joo, vallan suuremmoisesti," vastasivat varsat, jotka samassa näkivät rengin tulevan ajamaan aasin pois aitauksesta.

"Mitä varten minun piti kiljua tuolla tavalla!" valitti aasi, "jos olisin ollut hiljaa, ei kukaan olisi tiennyt mitään minun täällläolostani.

"Sentähden, että olet aasi, tietysti," vastasivat varsat, "muuten olisit hyvin ymmärtänyt, ettei kukaan kestä kuunnella sinun kiljumistasi, ellei ole hyvät syynsä siihen. Me tiesimme, että se oli ainoa keino päästä sinusta eroon."

Sattuva vastaus.

Napoleon Bonaparte tahtoi aina olla oikeassa. Keskustellessa puhui hän aina hyvin kovalla äänellä, aivan kuin pelästyttääkseen vastustajansa vaikenemaan ja polki usein samalla kovasti lattiaa.

Kenraali Bernadotte piti tätä vastenmielisenä ja hänellä oli tapana sellaisissa tilaisuuksissa olla vaiti sen sijaan, että olisi ruvennut vastustamaan.

Tästä vaitiolosta ei Napoleon kuitenkaan pitänyt.

Erään sotaneuvottelun jälkeen, jonka aikana kenraalin äkkinäinen äänettömyys oli useita kertoja vaikuttanut häneen vastenmielisesti, sanoi hän:

Miksi ette puhu? Minä voin nähdä päältänne, että teillä on halu tehdä muistutuksia.

Niin minulla on todellakin, herra, vastasi Bernadotte!

Miksi sitten ette tee sitä? Miksi ette esitä mielipiteitänne asiasta? kysyi Napoleon.

Siksi, ettei minulla ole halua väitellä teidän saappaittenne kanssa, herra, kuului rohkea vastaus, joka sitäpaitsi sattui paikallensa.